
Vergaderjaar 2026–2027

X	Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Defensie voor het jaar 2026 (suppletoire begroting september)
----------	--

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3](#), eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2026 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Defensie.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Defensie,

D.Yeşilgöz-Zegerius

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De voorliggende suppletoire begroting september (SBS) bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de ontwerpbegroting 2026 van hoofdstuk X van de begroting van het Rijk.

Per artikel worden de mutaties groter dan of gelijk aan onderstaande staffel op het niveau van de financiële instrumenten (en eventueel artikelonderdeel) toegelicht.

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 en < 1000	5	10
=> 1000	10	20

2 Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties

Tabel 2 Overzicht belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2026 (bedragen x miljoenen euro's)

	Art.	2026
Vastgestelde begroting 2026		21.415
Stand 1e suppletoire begroting 2026		22.332
<i>Belangrijkste suppletoire mutaties</i>		<i>1.003</i>
Steun Oekraïne	1	229
EPF-ontvangsten	1	146
Interdepartementale budgetoverhevelingen	diversen	10
Budgetoverhevelingen	diversen	305
Bijstelling affinanciering militaire pensioenen	10	290
Overige mutaties	5, 9	23
Stand suppletoire begroting september 2026		23.335

Toelichting

Mutaties suppletoire begroting september

Steun Oekraïne

Het kabinet Jetten zet de militaire steun aan Oekraïne voort met nieuwe middelen in de jaren 2027-2029. Een deel hiervan, €437 miljoen, is al met de eerste suppletoire begroting in 2026 geplaatst. Er wordt € 250 miljoen geschoven van 2029 naar 2026 om een bijdrage aan een nieuw PURL (*Prioritized Ukraine Requirements List*)-pakket mogelijk te maken. De resterende middelen zijn overgeheveld van de Aanvullende Post naar de Defensiebegroting. De bedragen zijn exclusief bedragen in het DMF voor vervanging van eerder geleverd materieel uit eigen voorraad. Op deze wijze draagt Nederland bij aan de ondersteuning van Oekraïne in de strijd tegen Rusland.

EPF-ontvangsten

Er vindt een technische mutatie plaats waarbij de uitgaven in 2026 stijgen met € 146 miljoen en dalen met hetzelfde bedrag in 2027. Dit is het gevolg van mutaties in de ontvangsten voor de steun aan Oekraïne vanuit de European Peace Facility (EPF), de uitgaven mutaties zijn hieraan gekoppeld.

Interdepartementale budgetoverhevelingen

Deze budgetoverhevelingen tussen ministeries vinden plaats wanneer de verantwoordelijkheid voor een taak, project of uitgave bij een ander ministerie komt te liggen, of wanneer een andere ministerie de uitvoering van bepaalde werkzaamheden op zich neemt.

Budgetoverhevelingen

Niet alleen heeft Defensie te maken met interdepartementale budgetoverhevelingen, maar ook met departementale budgetoverhevelingen waarbij budget wordt overgeheveld van de Defensiebegroting naar het DMF.

Bijstelling affineren militaire pensioenen.

Als gevolg van een nieuwe raming voor de koopsom van het ABP bedraagt de voorlopige koopsom € 8,73 miljard. Hiervoor wordt het budget met € 290,0 miljoen verhoogd, zodat het budget in lijn is met de herijkte raming.

Tabel 3 Overzicht belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2026 (bedragen x miljoenen euro's)

	Art.	2026
Vastgestelde begroting 2026		279
Stand 1e suppletoire begroting 2026		288
<i>Belangrijkste suppletoire mutaties</i>		<i>149</i>
EPF-ontvangsten	1	146
Overige mutaties	5, 9, 10	3
Stand suppletoire begroting september 2026		437

Toelichting

Mutaties suppletoire begroting september

EPF-ontvangsten

Defensie ontvangt van de *European Peace Facility* (EPF) vergoedingen voor de geleverde militaire steun aan Oekraïne. Het ritme van deze ontvangsten is bijgesteld, conform de betaalschema's van de EPF, er wordt € 146,0 miljoen meer ontvangen in 2026 en € 146,0 miljoen minder in 2027. De uitgaven voor de militaire steun aan Oekraïne worden met deze mutatie in lijn gebracht.

3 Beleidsartikelen

3.1 Artikel 1 Inzet

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 Inzet (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	1.255.301	2.153.347	3.408.648
	Uitgaven	2.766.591	395.479	3.162.070
	Apparaatsuitgaven	0	0	0
	Programmauitgaven	2.766.591	395.479	3.162.070
1.1	Programmauitgaven	2.766.591	395.479	3.162.070
	<i>Opdrachten</i>	<i>2.558.181</i>	<i>133.908</i>	<i>2.692.089</i>
	Inzet t.b.v. hoofdtak 1	2.488.255	– 2.422.952	65.303
	Inzet t.b.v. hoofdtak 2	3.827	2.616.495	2.620.322
	Inzet t.b.v. hoofdtak 3	66.099	– 62.902	3.197
	Overige Inzet	0	3.267	3.267
	<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>208.410</i>	<i>261.571</i>	<i>469.981</i>
	Inzet t.b.v. hoofdtak 2	0	469.981	469.981
	Bijdrage aan Internationale Samenwerking	208.410	– 208.410	0
	Ontvangsten	133.739	146.036	279.775

Toelichting op de verplichtingen

De verplichtingen in 2026 nemen toe met € 2,2 miljard. Dit is met name het gevolg van naar voren gehaalde verplichtingen voor de militaire steun aan Oekraïne met € 2,0 miljard, zodat de steun in opvolgende jaren gerealiseerd kan worden. Het kabinet Jetten zet de militaire steun aan Oekraïne voort met nieuwe middelen in de jaren 2027-2029, inclusief de middelen voor de vervanging van eerder geleverd materieel uit eigen voorraad. De nieuwe middelen worden met de Ontwerpbegroting 2027 overgeheveld van de Aanvullende Post naar de Defensiebegroting. Op deze wijze draagt Nederland bij aan de ondersteuning van Oekraïne in de strijd tegen Rusland.

Om de militaire steun aan Oekraïne van 2027-2029 adequaat vorm te geven is het nodig om € 2,0 miljard aan verplichtingen in 2026 te plaatsen. Hieronder valt ook € 250,0 miljoen om bij te dragen aan een nieuw PURL (*Prioritized Ukraine Requirements List*)-pakket. Hiermee levert Nederland wapens uit Amerikaanse voorraad die Oekraïne het meest dringend nodig heeft, zoals luchtverdediging en F-16-munitie. Daarnaast stijgen de verplichtingen, met € 146,0 miljoen, vanwege hogere ontvangsten voor de Oekraïensteun in 2026. De ontvangsten worden verderop in de tekst toegelicht. Diverse overige mutaties leiden tot slot tot € 7,0 miljoen aan hogere verplichtingen.

Toelichting op de uitgaven

Om de begroting beter te laten aansluiten op de uitvoeringspraktijk heeft een herschikking van beleidsartikel 1 Inzet plaatsgevonden in de Ontwerpbegroting 2027, deze wijziging wordt ook toegepast in de Suppletoire

Begroting September over 2026. Deze herschikking is ingegeven door de behoefte aan meer logica, transparantie en duidelijkheid in de budgetstructuur. Door de beschikbare middelen toe te wijzen aan de activiteiten waarvoor zij daadwerkelijk worden ingezet, ontstaat een beter navolgbare en beter uitlegbare begroting. Dit betekent concreet dat beleidsartikel 1 wordt uitgebreid van drie naar vier uitgavencategorieën, waarbij een uitgavencategorie voor hoofdtak 1 inzet is toegevoegd. Daarnaast is de volgorde van de categorieën ook aangepast, waarbij de numerieke volgorde van de hoofdtaken wordt gevolgd en met aansluitend de overige inzet.

De herschikking betreft primair een verbetering van de budgettaire inrichting en leidt niet tot een inhoudelijke wijziging van de aard van het budget. De herschikking zorgt wel voor significante mutaties tussen de uitgavencategorieën, met name de mutatie van de Oekraïne gelden van artikel 1.1 naar artikel 1.2, maar deze zijn budgetneutraal. De stijging van de uitgaven is het gevolg van hogere uitgaven voor de militaire steun aan Oekraïne, hetgeen verderop in de tekst wordt toegelicht.

Een deel van de uitgaven voor hoofdtak 2 was daarnaast al geplaatst op het financiële instrument *bijdrage aan internationale samenwerking*, in lijn met de aanbevelingen van zowel de Algemene Rekenkamer¹ als de Auditdienst Rijk².

In 2026 stijgen de uitgaven van beleidsartikel 1 met € 395,5 miljoen, dit is het gevolg van hogere uitgaven voor de steun aan Oekraïne. Om bij te kunnen dragen aan een nieuw PURL-pakket wordt er € 250,0 miljoen vanuit 2029 geschoven naar 2026. Daarnaast stijgen de uitgaven voor de militaire steun aan Oekraïne met € 146,0 miljoen vanwege hogere ontvangsten voor de Oekraïne steun in 2026.

Toelichting op de ontvangsten

Defensie ontvangt van de *European Peace Facility* (EPF) vergoedingen voor de geleverde militaire steun aan Oekraïne in 2022 en 2023. Het ritme van deze ontvangsten is bijgesteld, conform de betaalschema's van de EPF, er wordt € 146,0 miljoen meer ontvangen in 2026 en € 146,0 miljoen minder in 2027. De uitgaven voor de militaire steun aan Oekraïne worden met deze mutatie in lijn gebracht, met € 146,0 miljoen hogere uitgaven in 2026 en € 146,0 miljoen lagere uitgaven in 2027 als gevolg.

¹ Algemene Rekenkamer (2025) *Verantwoordingsonderzoek ministerie van Defensie (X) en Defensiematerieelbegrotingsfonds (K). Rapport bij het Jaarverslag 2024*, p. 58).

² Auditdienst Rijk (2025) *Auditrapport 2024. Ministerie van Defensie (X) en Defensiematerieelbegrotingsfonds (K)*, p. 13).

3.2 Artikel 2 Koninklijke Marine

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 5 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 2 Koninklijke Marine (bedragen x € 1.000)

		Stand eerste supple- toire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire be- groting september (3) = (1) + (2)
Art.	Verplichtingen	1.234.639	12.575	1.247.214
	Uitgaven	1.331.967	– 6.296	1.325.671
	Apparaatsuitgaven	1.212.708	1.456	1.214.164
2.2	Apparaatsuitgaven	1.212.708	1.456	1.214.164
	<i>Personele uitgaven</i>	1.177.968	3.776	1.181.744
	Eigen personeel	1.054.449	898	1.055.347
	Externe inhuur	17.218	0	17.218
	Overige personele exploitatie	65.092	2.139	67.231
	Kustwacht NL	16.446	656	17.102
	Kustwacht CARIB	24.763	83	24.846
	<i>Materiële uitgaven</i>	34.740	– 2.320	32.420
	Overige materiële exploitatie	28.396	272	28.668
	Kustwacht NL	2.739	– 2.623	116
	Kustwacht CARIB	3.605	31	3.636
	Programmauitgaven	119.259	– 7.752	111.507
2.1	Programmauitgaven	119.259	– 7.752	111.507
	<i>Opdrachten</i>	119.055	– 7.752	111.303
	Gereedstelling	28.782	1.045	29.827
	Kustwacht NL	86.633	– 8.881	77.752
	Kustwacht CARIB	3.640	84	3.724
	<i>(Schade)vergoeding</i>	204	0	204
	Schadevergoeding overig	204	0	204
	Ontvangsten	12.324	0	12.324

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2026 is met € 12,6 miljoen toegenomen dat in hoofdzaak verband heeft met de verwachte contractafsluitingen voor toekomstige begrotingsjaren voor onder andere externe inhuur en opleidingen.

Toelichting op de uitgaven

Er zijn geen mutaties toe te lichten die hoger zijn dan de staffelwaarde van dit artikel.

3.3 Artikel 3 Koninklijke Landmacht

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 6 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 Koninklijke Landmacht (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
		2.228.026	- 24.669	2.203.357
	Uitgaven	2.228.026	6.441	2.234.467
	Apparaatsuitgaven	2.122.120	3.140	2.125.260
3.2	Apparaatsuitgaven	2.122.120	3.140	2.125.260
	<i>Personele uitgaven</i>	2.087.561	3.012	2.090.573
	Eigen personeel	1.959.913	1.087	1.961.000
	Externe inhuur	40.000	0	40.000
	Overige personele exploitatie	87.648	1.925	89.573
	<i>Materiële uitgaven</i>	34.559	128	34.687
	Overige materiële exploitatie	34.559	128	34.687
	Programmauitgaven	105.906	3.301	109.207
3.1	Programmauitgaven	105.906	3.301	109.207
	<i>Opdrachten</i>	105.421	3.301	108.722
	Gereedstelling	105.421	3.301	108.722
	<i>(Schade)vergoeding</i>	485	0	485
	Schadevergoeding overig	485	0	485
	Ontvangsten	8.054	0	8.054

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2026 is met € 24,7 miljoen afgenomen. Het betreft de meerjarige verplichting voor opleiding en training voor gereedstelling in Fort Hood in de Verenigde Staten. Dit deel van de verplichting is al in 2025 aangegaan.

Toelichting op de uitgaven

Er zijn geen mutaties toe te lichten die hoger zijn dan de staffelwaarde van dit artikel.

3.4 Artikel 4 Koninklijke Luchtmacht

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 Koninklijke Luchtmacht (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
		1.017.478	30.426	1.047.904
	Uitgaven	1.064.978	30.426	1.095.404
	Apparaatsuitgaven	1.020.781	20.160	1.040.941
4.2	Apparaatsuitgaven	1.020.781	20.160	1.040.941

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 Koninklijke Luchtmacht (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
<i>Personele uitgaven</i>	972.037	25.845	997.882
Eigen personeel	826.176	14.313	840.489
Externe inhuur	16.571	5.800	22.371
Overige personele exploitatie	129.290	5.732	135.022
<i>Materiële uitgaven</i>	48.744	- 5.685	43.059
Overige materiële exploitatie	48.744	- 5.685	43.059
Programmauitgaven	44.197	10.266	54.463
4.1 Programmauitgaven	44.197	10.266	54.463
<i>Opdrachten</i>	44.197	10.266	54.463
Gereedstelling	44.197	10.266	54.463
Ontvangsten	12.111	0	12.111

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2026 is met € 30,4 miljoen toegenomen en kent een direct verband met een verhoging van de uitgaven die hieronder worden toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2026 wordt verhoogd met € 30,4 miljoen. Dit wordt voornamelijk verklaard door:

Personele uitgaven

De personele uitgaven zijn per saldo gestegen met € 25,8 miljoen. Het budget voor eigen personeel is vanuit maatregelen vanuit Defensienota '24 en Voorjaarsnota '25 met € 14,3 miljoen verhoogd om het personeelsbestand te laten groeien. Gezien het grote tekort aan instructeurs is voor het inhuren van militaire instructiecapaciteit en het uitbesteden van Algemene Militaire Opleidingen € 7,0 miljoen toegewezen. In 2026 is € 3,2 miljoen toegekend aan prijspeil compensatie.

Gereedstelling

Het gereedstellingsbudget is met € 10,3 miljoen gestegen. De verhoging houdt verband met aanvullende budgetten (€ 10,0 miljoen) voor het trainen binnen een hoogwaardige en realistische trainingsomgeving. Deze trainingen worden gedaan met behulp van ingehuurde extra vliegcapaciteit met als doel de kwaliteit van de gereedheid verder te verhogen.

3.5 Artikel 5 Koninklijke Marechaussee

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 5 Koninklijke Marechaussee (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art. Verplichtingen	828.326	66.542	894.868
Uitgaven	857.726	28.542	886.268
Apparaatsuitgaven	850.039	28.931	878.970

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 5 Koninklijke Marechaussee (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
5.2 Apparaatsuitgaven	850.039	28.931	878.970
<i>Personele uitgaven</i>	834.744	16.455	851.199
Eigen personeel	781.048	– 14.202	766.846
Externe inhuur	19.640	20.359	39.999
Overige personele exploitatie	34.056	10.298	44.354
<i>Materiële uitgaven</i>	15.295	12.476	27.771
Overige materiële exploitatie	15.295	12.476	27.771
Programmauitgaven	7.687	– 389	7.298
5.1 Programmauitgaven	7.687	– 389	7.298
<i>Opdrachten</i>	7.687	– 439	7.248
Gereedstelling	7.687	– 439	7.248
<i>(Schade)vergoeding</i>	0	50	50
Schadevergoeding overig	0	50	50
Ontvangsten	4.459	3.500	7.959

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2026 is met € 66,5 miljoen toegenomen. Om meerjarig verplichtingen aan te kunnen gaan voor externe inhuur, overige personele exploitatie en overige materiële exploitatie is verplichtingenbudget naar 2026 gefaseerd vanuit 2027 en 2028 (€ 38 miljoen). Daarnaast hangt de toename van de verplichtingen samen met de toename van de uitgaven die hieronder wordt toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2026 is met € 28,5 miljoen toegenomen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door budgetoverhevelingen (€ 9,6 miljoen) door het ministerie van Justitie en Veiligheid ten behoeve van de persoonbeveiliging in hoog risicogebieden in het buitenland en ten behoeve van het Landelijk Coördinatie Centrum (LCC). Daarnaast zijn de uitgaven gestegen ten behoeve van de inhuur van opleidingscapaciteit, legeringsfaciliteiten en IT-personeel om de organisatie versneld gereed te stellen voor Hoofdtak 1 (€ 16,1 miljoen).

3.6 Artikel 7 Commando Materieel en IT

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 9 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 7 Commando Materieel en IT (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art. Verplichtingen	1.031.802	– 15.833	1.015.969
Uitgaven	1.049.878	– 15.833	1.034.045
Apparaatsuitgaven	850.109	– 20.869	829.240
7.2 Apparaatsuitgaven	850.109	– 20.869	829.240
<i>Personele uitgaven</i>	798.415	6.989	805.404
Eigen personeel	684.246	5.688	689.934

Tabel 9 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 7 Commando Materieel en IT (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Externe inhuur	88.845	660	89.505
Overige personele exploitatie	25.324	641	25.965
<i>Materiële uitgaven</i>	51.694	– 27.858	23.836
Overige materiële exploitatie	51.694	– 27.858	23.836
Programmauitgaven	199.769	5.036	204.805
7.1 Programmauitgaven	199.769	5.036	204.805
<i>Opdrachten</i>	199.769	5.036	204.805
Gereedstelling	199.769	5.036	204.805
Ontvangsten	34.765	0	34.765

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2026 is met € 15,8 miljoen afgenomen en hangt voornamelijk samen met de uitgaven die hieronder worden toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2026 wordt verlaagd met € 15,8 miljoen. Dit wordt voornamelijk verklaard door:

Materiële uitgaven

De bijstelling betreft een incidentele bijdrage aan het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC). Het NCSC is onderdeel van het ministerie van Justitie en Veiligheid en dient om samen met partners als Defensie de digitale weerbaarheid van Nederland te versterken.

3.7 Artikel 8 Defensie Ondersteuningscommando

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 8 Defensie Ondersteuningscommando Inzet (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art. Verplichtingen	1.964.740	– 1.412	1.963.328
Uitgaven	2.004.276	20.316	2.024.592
Apparaatsuitgaven	1.861.374	19.964	1.881.338
8.2 Apparaatsuitgaven	1.861.374	19.964	1.881.338
<i>Personele uitgaven</i>	1.333.285	4.736	1.338.021
Eigen personeel	989.517	– 1.241	988.276
Externe inhuur	54.182	2.711	56.893
Overige personele exploitatie	268.565	3.253	271.818
Attaches	21.021	13	21.034
<i>Materiële uitgaven</i>	528.089	15.228	543.317
Overige materiële exploitatie	520.882	14.943	535.825
Attaches	7.207	285	7.492

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 8 Defensie Ondersteuningscommando Inzet (bedragen x € 1.000)

	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Programmauitgaven	142.902	352	143.254
8.1 Programmauitgaven	142.902	352	143.254
<i>Opdrachten</i>	<i>10.000</i>	<i>0</i>	<i>10.000</i>
Gereedstelling	10.000	0	10.000
<i>(Schade)vergoeding</i>	<i>132.902</i>	<i>352</i>	<i>133.254</i>
Schadevergoeding overig	12.268	241	12.509
Nationaal Fonds Ereschuld	116.316	0	116.316
Reservering schadevergoedingen Chroom-6 Defensie	4.318	111	4.429
Ontvangsten	72.995	0	72.995

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2026 is met € 1,4 miljoen verlaagd wat veroorzaakt wordt doordat een aantal budgetten herschikt is om deze beter in de tijd te zetten.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2026 is verhoogd met € 20,3 miljoen. Dit wordt grotendeels verklaard door:

Materiële uitgaven

Het budget voor materiële exploitatie is per saldo met € 15,2 miljoen verhoogd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het toevoegen van prijsbijstelling (€ 10,1 miljoen). Een aantal kleinere herschikkingen leidt tot een aanvullende verhoging van het budget met € 5,1 miljoen.

4 Niet-beleidsartikelen

4.1 Artikel 9 Algemeen

Tabel 11 Artikel 9 Algemeen (Bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	323.066	– 5.111	317.955
	Uitgaven	323.668	1.405	325.073
9.1	Programmauitgaven	323.668	1.405	325.073
	<i>Subsidies (regelingen)</i>	61.899	1.827	63.726
	Subsidies	61.899	1.827	63.726
	<i>Bijdrage aan (andere) begrotings-hoofdstukken</i>	118.896	282	119.178
	Kennisopbouw TNO via EZ	90.222	2.001	92.223
	Kennisopbouw NLR via EZ	19.590	– 1.856	17.734
	Kennisopbouw MARIN via EZ	6.429	133	6.562
	Overige Bijdragen	2.655	4	2.659
	<i>Opdrachten</i>	15.469	– 2.500	12.969
	Opdrachten beleid	5.670	– 655	5.015
	opdrachten milieu beleid	9.799	– 1.845	7.954
	<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	114.518	1.542	116.060
	Bijdrage aan de NAVO	104.518	1.286	105.804
	Bijdrage aan internationale samenwerking	10.000	256	10.256
	<i>Bekostiging</i>	4.141	106	4.247
	Bekostiging diverse instellingen	4.141	106	4.247
	<i>Inkomensoverdrachten</i>	942	55	997
	Overige bijdragen	942	55	997
	<i>(Schade)vergoeding</i>	7.803	93	7.896
	Schadevergoeding overig	1.303	48	1.351
	Regeling Chroom 6 Defensie	6.500	45	6.545
	Ontvangsten	1.600	– 1.400	200

Toelichting op de verplichtingen

Er zijn geen mutaties toe te lichten die hoger zijn dan de staffelwaarde van dit artikel.

Toelichting op de uitgaven

Er zijn geen mutaties toe te lichten die hoger zijn dan de staffelwaarde van dit artikel.

4.2 Artikel 10 Apparaat Kerndepartement

Tabel 12 Artikel 10 Apparaatsuitgaven Kerndepartement (Bedragen x € 1.000)

	Stand eerste sup- pletoire begroting (incl. amende- menten en NvW) (1)	Mutaties supple- toire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting septem- ber (3) = (1) + (2)
Art. Verplichtingen	2.095.902	– 65.749	2.030.153
Uitgaven	10.575.979	238.565	10.814.544
10.2 Apparaatsuitgaven	10.575.979	238.565	10.814.544
<i>Personele uitgaven</i>	10.506.821	260.745	10.767.566
Eigen personeel	589.782	– 1.364	588.418
Externe Inhuur	97.393	– 44.810	52.583
Overige personele exploitatie	34.969	3.134	38.103
Uitkeringen (pensioenen en wachtgeld)	9.784.677	303.785	10.088.462
<i>Materiële uitgaven</i>	69.158	– 22.180	46.978
Overige materiële exploitatie	69.158	– 22.180	46.978
Ontvangsten	8.130	236	8.366

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2026 is met € 65,7 miljoen verlaagd. Dit hangt grotendeels samen met de verlaging van het uitgavenbudget dat hieronder wordt toegelicht. Het verschil van € 14,2 miljoen wordt verklaard doordat de verplichtingen meer in lijn worden gebracht met de te verwachten realisatie.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2026 is verlaagd met € 51,5 miljoen. Dit wordt onder andere verklaard door onderstaande bijstellingen in de personele en materiële uitgaven:

Personele uitgaven

Het budget van de personele uitgaven is met € 29,3 miljoen verlaagd.

Dit wordt onder andere verklaard doordat het budget op externe inhuur is verlaagd met € 44,8 miljoen, waarvan € 47,2 miljoen door de overheveling van het budget voor project Defensie Open op Orde (DOO) naar het Defensiematerieelbegrotingsfonds. Dit project implementeert de Rijksbrede maatregelen bij Defensie, met de focus op informatiehuishouding en transparantie. Project DOO is een meerjarig investeringsprogramma, dat beter wordt geacommodeerd binnen het DMF. Het restant wordt verklaard door meerdere kleine mutaties.

Ook is het budget voor uitkeringen (pensioenen en wachtgeld) verhoogd met € 303,8 miljoen. Defensie heeft met de eerste suppletoire begroting € 8,44 miljard gereserveerd voor het affinancieren van de begrotingsgefinancierde pensioenen. Als gevolg van een nieuwe raming voor de voorlopige koopsom van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) bedraagt de voorlopige koopsom € 8,73 miljard. Hiervoor wordt het budget met € 290,0 miljoen verhoogd zodat het budget in lijn is met de herijkte raming. Het restant betreft de uitdeling van de middelen voor de loon- en prijsontwikkeling (LPO), ter indexatie van de budgetten.

Materiële uitgaven

Het budget voor materiële uitgaven is met € 22,2 miljoen verlaagd. Hier-

van wordt € 18,9 miljoen verklaard door de hierboven genoemde overheveling van project DOO naar het DMF. Het restant wordt verklaard door meerdere kleinere herschikkingen mutaties.

4.3 Artikel 11 Geheim

Tabel 13 Artikel 11 Geheim

		Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Art.	Verplichtingen	19.631	503	20.134
	Uitgaven	19.631	503	20.134
11.0	Geheim	19.631	503	20.134
	<i>Geheim</i>	<i>19.631</i>	<i>503</i>	<i>20.134</i>
	Geheim	19.631	503	20.134
	Ontvangsten	0	0	0

Toelichting op de verplichtingen

Er zijn geen mutaties toe te lichten die hoger zijn dan de staffelwaarde van dit artikel.

Toelichting op de uitgaven

Er zijn geen mutaties toe te lichten die hoger zijn dan de staffelwaarde van dit artikel.

4.4 Artikel 12 Nog onverdeeld

Tabel 14 Artikel 12 Nog onverdeeld (Bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Stand eerste suppletoire begroting (incl. amendementen en NvW) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
	Verplichtingen	166.585	303.867	470.452
	Uitgaven	109.427	303.867	413.294
12.3	Nog onverdeeld Loon	75	296.562	296.637
	<i>Nog onverdeeld Loon</i>	75	296.562	296.637
	Nog onverdeeld Loon	75	296.562	296.637
12.4	Nog onverdeeld Prijs	109.352	7.305	116.657
	<i>Nog onverdeeld Prijs</i>	109.352	7.305	116.657
	Nog onverdeeld Prijs	109.352	7.305	116.657
	Ontvangsten	0	0	0

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor 2026 is met € 303,9 miljoen toegenomen wat geheel samenhangt met de uitgaven.

Toelichting op de uitgaven

Het uitgavenbudget voor 2026 wordt verhoogd met € 303,9 miljoen.

Nog onverdeeld loon

Het budget wordt per saldo met € 296,6 miljoen naar boven bijgesteld. Er is € 343,3 miljoen looncompensatie vanuit het DMF toegevoegd. Het restant (€ 46,7 miljoen) wordt verklaard door een technische mutatie die te maken heeft met het herverdelen van tekorten en overschotten op artikel 12.

Nog onverdeeld prijs

Het budget is per saldo met € 7,3 miljoen naar boven bijgesteld. Als eerste is het budget verhoogd met € 46,7 miljoen door de hierboven genoemde technische mutatie. Daarnaast is de looncompensatie voor pensioenen en prijscompensatie van € 68,2 miljoen vanuit het DMF toegevoegd en doorverdeeld binnen de Defensiebegroting. Daarnaast is er voor € 34,6 miljoen budget vanuit artikel 12 toegekend aan de Koninklijke Marine, Koninklijke Luchtmacht en Koninklijke Marechaussee ter verbetering van de gereedstelling om meer toegerust te zijn op Hoofdtak 1. Het restant wordt verklaard door meerdere kleinere mutaties.